

Podlaski Urząd Wojewódzki
Wydział Polityki Społecznej

R A P O R T

**o przestrzeganiu standardu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-
wychowawczych oraz działalności ośrodków adopcyjno-opiekuńczych
w województwie podlaskim w 2008 roku**

BIAŁYSTOK – STYCZEŃ – 2009

I. Charakterystyka ogólna

Wg stanu na dzień 31.12.2008r. do rejestrów prowadzonych przez Wojewodę Podlaskiego było wpisanych 29 placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym 18 placówek całodobowych i 11 placówek wsparcia dziennego oraz 4 ośrodki adopcyjno – opiekuńcze.

W stosunku do 2007r. liczba placówek zapewniających opiekę całodobową i ośrodków adopcyjno - opiekuńczych nie uległa zmianie.

Uwzględniając typ i specyfikę działań całodobowych placówek w województwie funkcjonowały:

- 2 placówki socjalizacyjne,
- 1 placówka interwencyjna,
- 5 rodzinnych domów dziecka,
- 10 placówek wielofunkcyjnych łączących różne zakresy działania, tj. socjalizację, interwencję, wsparcie dzienne, hostel.

Całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcza na koniec 2008r. dysponowały 599 miejscami, a w tym:

- 142 miejscami interwencyjnymi,
- 427 miejscami socjalizacyjnymi,
- 30 miejscami w placówkach rodzinnych.

W placówkach wsparcia dziennego, na koniec 2008r. było 575 miejsc, w tym 445 miejsc w 11 placówkach, które są samodzielnymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz 130 miejsc w wielofunkcyjnych placówkach opiekuńczo - wychowawczych. W stosunku do roku ubiegłego liczba placówek wsparcia dziennego wzrosła o 2 tj.: o Świetlicę Socjoterapeutyczną w Białymstoku prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny z Komorowa oraz Świetlicę Środowiskowo - Socjoterapeutyczną w Drohiczynie prowadzoną przez Gminę Drohiczyn. W placówkach tych powstało 80 nowych miejsc.

II. Postępowanie kontrolne

Pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego przeprowadzili w 2008r.

- 17 kontroli w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych, w tym:
 - 6 kontroli kompleksowych,
 - 5 kontrole problemowych,
 - 4 kontrole sprawdzające,
 - 2 kontrole doraźne,
- 1 kontrolę doraźną w ośrodku adopcyjno - opiekuńczym.

1. Przedmiotem kontroli kompleksowych było:

- a) przestrzeganie standardów opieki i wychowania oraz świadczonych usług,
- b) analiza i ocena nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora placówki,
- c) kwalifikacje osób zatrudnionych w placówkach,
- d) zgodność działania ośrodka adopcyjno – opiekuńczego z przepisami prawa oraz rzetelność prowadzonej dokumentacji.

2. Przedmiotem kontroli problemowych było:

- a) przestrzeganie w placówce praw dziecka,
- b) działania placówki na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

3. Kontrole sprawdzające miały na celu ocenę realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych w wyniku przeprowadzonych kontroli w 2007r.

4. Kontrole doraźne dotyczyły:

- a) prawidłowości gromadzenia w wojewódzkim banku danych informacji o dzieciach oczekujących na przysposobienie i przekazywania informacji o dzieciach zakwalifikowanych do przysposobienia do innych wojewódzkich banków danych i do centralnego banku danych,
- b) realizacji programu naprawczego w placówce,
- c) oceny placówki w zakresie spełniania standardów w związku z wnioskiem o wydanie zezwolenia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 3 placówkach opiekuńczo - wychowawczych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące następujących zagadnień:

- realizacji hospitacji zajęć opiekuńczo - wychowawczych niezgodnie z harmonogramem,
- braku wymaganych kwalifikacji wychowawcy,
- nieodpowiedniej obsady wychowawców zapewniających opiekę nad dziećmi,
- nieaktualnych diagnoz psychologiczno - pedagogicznych,
- braku modyfikacji indywidualnych planów pracy z dzieckiem,
- nieprawidłowej pracy stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wystosowano 3 wystąpienia pokontrolne skierowane do dyrektorów kontrolowanych jednostek.

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego w 2008r. zorganizowano dwie narady z dyrektorami placówek opiekuńczo - wychowawczych i ośrodków adopcyjno - opiekuńczych.

Narady odbyły się w lipcu i grudniu 2008r., na których przedstawiono:

1. Aktualną informację w zakresie spełniania standardów opieki, wychowania i świadczonych usług w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych.
2. Informację o wynikach kontroli przeprowadzonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych i ośrodkach adopcyjno - opiekuńczych w 2008r.
3. Uwagi dotyczące realizacji programów naprawczych.
4. Roczny plan działania na 2009r. w zakresie nadzoru i współpracy z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi i ośrodkami adopcyjno - opiekuńczymi.

III. Aktualna sytuacja w zakresie spełniania przez całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze obowiązujących standardów

W 2008r standardowe warunki w zakresie opieki, wychowania i usług zapewniało tylko 6 całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych, w tym 5 rodzinnych domów dziecka i Środowiskowy Dom Rodzinny „Nasz Dom” w Białymstoku. Placówki te obowiązujący standard osiągnęły w 2007r. Pozostałe placówki realizowały programy naprawcze przewidujące:

- zorganizowanie opieki nad dziećmi spełniającej wymagania w zakresie liczby wychowawców i pozostających pod ich opieką dzieci,
- zapewnienie wymaganych pomieszczeń (aneksów kuchennych, pokoju gościnnego, pokoju dla dzieci chorych),
- wyposażenie pomieszczeń (pokoi mieszkalnych, pomieszczeń do zajęć terapeutycznych i sportowych, aneksów kuchennych, pokoi do wypoczynku, łazienek, pokoju dla dzieci chorych),
- zmniejszenie do 30 dzieci przebywających jednocześnie w placówce.

W 2008r. niżej wymienione placówki otrzymały dotację budżetową na dofinansowanie realizacji zadań wynikających z programów naprawczych w łącznej wysokości 131.570zł.

1. Pogotowie Opiekuńcze w Białymstoku - 5.000zł.

2. Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Łomży – 30.000zł.
3. Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Suwałkach – 6.000zł.
4. Dom Dziecka w Supraślu – 10.000 zł.
5. Dom Dziecka w Białowieży – 35.000 zł.
6. Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie – 8.000 zł.,
7. Dom Dziecka w Pawłówe – 27.570 zł.
8. Dom Dziecka w Krasnem – 10.000zł.

Powyższe środki zostały wykorzystane na organizowanie wymaganych pomieszczeń, odnawianie pokoi mieszkalnych oraz na ich wyposażenie.

Dokonując oceny przestrzegania standardu w zakresie opieki i wychowania należy podkreślić, że proces wychowawczy w placówkach jest zindywidualizowany. Wiele miejsca poświęca się na pracę z rodzinami dzieci i ich angażowanie w życie dzieci. Pracownicy placówek podejmują próby poszukiwania najskuteczniejszych metod wychowawczych, często w oparciu o najnowszą literaturę z zakresu opieki i wychowania, w tym metody terapeutyczne.

Placówki umożliwiają wychowankom zaspokajanie potrzeb religijnych. Dzieci uczone są poszanowania tradycji oraz dbania o ciągłość kulturową. W ramach organizacji czasu wolnego dzieciom proponowane są różnorodne formy aktywności, w tym zajęcia kulturalne, rekreacyjne i sportowe, a zajęcia codzienne organizowane są z uwzględnieniem wieku i możliwości wychowanków. Dzieci uczone są planowania swojego dnia stosownie do ich potrzeb. Podejmowane działania prozdrowotne mają na celu kształtowania u wychowanków prawidłowych nawyków. Wszystkie dzieci uczone są samodzielności w życiu oraz przygotowywane do ponoszenia odpowiedzialności za własne postępowanie.

W zakresie przestrzegania praw dziecka nie stwierdzono przypadków ich naruszenia. Wychowankowie mają zabezpieczone warunki socjalno – bytowe. Regularnie wypłacana jest drobna kwota do własnego dysponowania przez dziecko. Placówki dokładają wszelkich starań, aby przebywające tam dzieci były otoczone miłą i życzliwą atmosferą oraz czuły się bezpiecznie. Dyrektorzy Domów dbają, aby wychowankowie byli poinformowani o przysługujących im prawach.

Opiekę nad dziećmi sprawują pracownicy posiadający wymagane kwalifikacje. W ciągu dnia obsada kadrowa dostosowana jest do potrzeb dzieci i placówek. Natomiast w porze nocnej placówki nie zawsze zapewniają wymagany standard w tym zakresie; brak wymaganej liczby pracowników. Zapewnienie właściwej opieki nad dziećmi zostało zaplanowane w programach naprawczych i powinno być zrealizowane do 2010r.

Dyrektorzy placówek sprawują nadzór nad pracownikami pedagogicznymi. Opracowują plan nadzoru obejmujący m. in.: hospitacje zajęć opiekuńczo – wychowawczych, bieżące przeglądy dokumentacji, organizację czasu wolnego dzieci, pomoc w odrabianiu lekcji, współpracę z instytucjami, realizację planów rozwoju zawodowego. Z obserwowanych zajęć sporządzane są notatki w arkuszach pohospitacyjnych. Dokonują ocen pracy oraz ocen dorobku zawodowego pracowników pedagogicznych, podejmują działania dotyczące nadania awansu zawodowego na stopień nauczyciela kontraktowego i mianowanego.

Czynności związane z nadaniem awansu na stopień nauczyciela dyplomowanego realizuje Podlaski Kurator Oświaty na podstawie zawartego Porozumienia z Wojewodą Podlaskim. W 2008r. nadano stopień awansu na nauczyciela dyplomowanego 6 pracownikom pedagogicznym zatrudnionym w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż placówki prawidłowo prowadzą obowiązującą dokumentację, tj. wywiady środowiskowe, diagnozy psychologiczno - pedagogiczne, karty pobytu dzieci, indywidualne plany pracy z dzieckiem, karty udziału w zajęciach specjalistycznych, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz

pedagogicznych oraz protokoły stałego Zespołu do spraw okresowej sytuacji dziecka. Jedynie w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku aktualizacji diagnoz psychologiczno - pedagogicznych, braku modyfikacji indywidualnych planów pracy z dzieckiem oraz nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, który nie formułował na piśmie opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

V. Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze

Na terenie województwa podlaskiego, w miastach będących powiatami nadal działają 4 ośrodki adopcyjno – opiekuńcze: w Białymstoku, Suwałkach oraz 2 w Łomży, w tym 1 niepubliczny.

Ośrodki adopcyjno – opiekuńcze pełnią funkcję diagnostyczno - konsultacyjną, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka, pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz placówki rodzinnej. Zadaniem ich jest także szkolenie i wspieranie psychologiczno - pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne oraz rodziców naturalnych dzieci objętych tymi formami opieki. Białostocki Ośrodek prowadzi ponadto Wojewódzki Bank Danych o dzieciach zakwalifikowanych do przysposobienia i rodzinach zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka.

W 2008r. przeprowadzono kontrolę doraźną w Ośrodku Adopcyjno – Opiekuńczym w Białymstoku w zakresie:

- gromadzenia w wojewódzkim banku danych informacji o dzieciach oczekujących na przysposobienie i przekazywania informacji o dzieciach zakwalifikowanych do przysposobienia do innych wojewódzkich banków danych i do centralnego banku,
- rzetelności prowadzonej dokumentacji.

W toku kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Białymstoku prawidłowo i rzetelnie wykonuje zadania związane z gromadzeniem w wojewódzkim baku danych informacji o dzieciach oczekujących na przysposobienie oraz terminowo przekazuje informacje o dzieciach zakwalifikowanych do przysposobienia do wojewódzkich banków danych i centralnego banku danych. Przekazywanie danych dotyczy wyłącznie dzieci oczekujących na przysposobienie.

Dokumentacja prowadzona przez ośrodek adopcyjno – opiekuńczy prowadzona jest prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Wykaz aktów prawnych

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19.10.2007r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych (Dz. U. Nr 201, poz. 1455)
3. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 30 września 2005r. w sprawie ośrodków adopcyjno - opiekuńczych (Dz. U. Nr 205, poz. 1701 z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005r. w sprawie szczegółowych zasad nadzoru nad przestrzeganiem standardu wychowania i opieki w placówkach opiekuńczo - wychowawczych oraz nadzoru nad jakością działań ośrodków adopcyjno - opiekuńczych (Dz. U. Nr 214, poz. 1812 z późn. zm.)
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 maja 2001r. w sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy pracowników pedagogicznych placówek opiekuńczo – wychowawczych i ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, trybu

postępowania odwoławczego oraz składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego
(Dz. U. Nr 50, poz. 523 z późn. zm.)

6. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 97 z 2006r. poz. 674 z późn. zm)

Opracowano w Wydziale Polityki Społecznej
Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku

Białystok 30 stycznia 2009r.

Z up. WOJEWODY PODLASKIEGO

Andrzej Kubiowski
Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej

symplicite M. Osipowicz st. iur. p. et r.
30.01.2009r.